

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์มีลักษณะควรจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ เปิดห้องเรียนสู่โลกกว้างให้สิ่งรอบข้างเป็นครู เปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้าง ให้ทุกคนได้สังเกต ได้คิด ได้ถามได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากสิ่งที่อยู่รอบตัว ได้ยินกับหู ได้ดูกับตา และได้สัมผัสด้วยตนเองรวมทั้งได้ปลดปล่อยพลังสมองของผู้เรียนปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) รัฐจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก สามประการคือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนา คุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนา บริหารคุณภาพการบริหารยุคใหม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อระบบ การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ ในวงการการศึกษาไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเช่นกัน (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 50)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการจัด การศึกษาสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และมีเจตนารมณ์ ให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อหลักการที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริงรวมทั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนนรการศึกษาตลอดชีวิต โดยทุกส่วนในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8) กฎกระทรวงที่ เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับบังคับ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24(5) กล่าวว่าส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันการจัดสื่อการ เรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ มาตรา 30 กล่าวว่าให้สถานศึกษาพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 3 มาตรา 18(3) กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ในเรื่องศูนย์ การเรียนไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล

ชุมชนครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด การเรียนรู้ต้องจัดให้เกิดได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย (มาตรา 24(6)) และรัฐจะต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (มาตรา 25) เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554, หน้า 21-23)

แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ วิทยาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 43) แหล่งเรียนรู้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ โรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนทุกขั้นตอน ซึ่งปัจจัยสำคัญนอกจากครูผู้สอนแล้ว การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด ได้ปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์อิสระ จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับวัยความสนใจของผู้เรียน สนองต่อการเรียนรู้ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 25-27)

แหล่งเรียนรู้คือแหล่ง หรือ ที่รวม ที่อาจมีสภาพ / สถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน หรือศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกันกับการประเมินผลในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้ คือการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับและทุกกลุ่มเป้าหมาย และเหมาะสมกับสภาวะความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม วิถีชีวิตและสภาพทางเศรษฐกิจ

การเมืองของแต่ละสังคม จัดหาความร่วมมือ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวผู้เรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดหลักสูตรเนื้อหาสาระเป็นที่ยอมรับ สามารถเทียบโอนความรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ จัดทำสื่อ จัดทำสื่อที่ใช้ในการนำเสนอและการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ได้แก่ สื่อเสริมแบบเรียนสื่อวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งสื่อบุคคลซึ่งเป็นวิทยากรในท้องถิ่น ประสานเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ เพื่อให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรบผู้เกี่ยวข้องจัดการอบรมผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสนับสนุนด้านทรัพยากรและจัดทำมาตรฐาน / ตัวชี้วัด และประเมินผล จัดให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร และการจัดทำมาตรฐานตัวชี้วัด การดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทั้งนี้เกณฑีวิตความสำเร็จควรมีหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับขีดความสามารถของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 ,หน้า 42)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษา พ.ศ. 2545 – 2559 ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลทั้งด้านงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรชุมชนเอกชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาและจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2544, หน้า 5 - 25)

ปัจจุบันปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่พัฒนาการด้านต่างๆ กำลังต้องการการส่งเสริม ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญส่งผลต่อการบริหารการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งอุมาวดี ยลวงศ์ (2553, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาใน สพท.บร เขต 2 ที่มีครบทุกโรงเรียนได้แก่ ห้องเรียน และสนามกีฬา และที่ไม่มีในสถานศึกษาเลยคือสวนวรรณคดี แหล่งเรียนรู้ที่พบปัญหา น้อยที่สุดคือห้องเรียน และพบปัญหามากที่สุดคือสวนวรรณคดี ในด้านสภาพปัญหาการบริหาร แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเรียงตามลำดับสภาพปัญหา คือ การ ปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการตรวจสอบ ขั้นตอนการวางแผน และจากการศึกษางาน วิจัยของ เบญญาภา อินตะวงศ์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนในอำเภอปง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แหล่งเรียนรู้ในอำเภอปง มีมากที่สุดคือแหล่งเรียนรู้ประเภทมนุษย์ สร้างขึ้น รองลงมา คือแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติมีน้อยที่สุด สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ในอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยาเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปาน กลาง ทุกประเภทเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ประเภทแหล่งเรียนรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และประเภทแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ นอกจากนี้ วรจักร ใจแก้ว (2554, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและปาน กลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การวางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้ การ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล การนำ แหล่งเรียนรู้ไปใช้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การ ทำงาน ตำแหน่ง และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. เป็นข้อมูลประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนและเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติงานในสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2557 จำนวน 611 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 357 คน และครู จำนวน 254 คน (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง, 2557)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite populations) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือมีความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดตัวอย่าง (สุวรีย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 447) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน จากนั้นนำขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณมาได้ไปหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม จะได้กลุ่มที่เป็นผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 141 คน และเป็นครู จำนวน 101 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

2.1.2 อายุ

- 1) น้อยกว่า 30 ปี
- 2) 30 – 39 ปี
- 3) 40 – 50 ปี
- 4) อายุมากกว่า 50 ปี

2.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) ปริญญาโทหรือสูงกว่า

2.1.4 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5 – 10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

2.1.5 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู

2.1.6 ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) เทศบาลตำบล
- 3) เทศบาลเมือง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

2.2.1 การวางแผน

2.2.2 การจัดองค์การ

2.2.3 การนำ

2.2.4 การควบคุม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหาร หมายถึง กระบวนการเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยใช้การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการหรือการชักนำ และการควบคุมมนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง

3 – 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดกรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็ก หมายถึง การบริหารที่เหมาะสมสามารถนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนซึ่งมี นักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ หาความรู้เพิ่มเติมตามความสนใจ ความต้องการและความสามารถ

โดยจัดให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียน มีประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมจากการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกันจึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และการที่โรงเรียนจะใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์นั้นต้องเกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหาร การดำเนินการของครู นักเรียนและความร่วมมือของทุกฝ่ายในการจัดการและบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลอีกด้วย

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และแหล่งความรู้ทางวิทยาการต่างๆ ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ ได้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ลักษณะของกระบวนการที่ผู้บริหารนำมาใช้บริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม

การวางแผน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ อันประกอบด้วย กำหนดแผน กำหนดเป้าหมาย การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การมีส่วนร่วมในแผน การประเมินผล ติดตามผล และการนำเอาผลการประเมินมาทบทวน

การจัดองค์การ หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน้าที่เป็นทางการได้จาก โครงสร้างองค์กร การพัฒนาโครงสร้าง การบริหารงาน อำนาจหน้าที่ การมอบหมายงาน การมีส่วนร่วมในโครงสร้าง การเห็นความสำคัญโครงสร้าง ทรัพยากรด้านบุคคล การใช้อำนาจต่อการสั่งการ การผลิต การตลาดตลอดจนปัจจัยอื่นๆที่มีอยู่เพื่อใช้เป็นกลไกในการบรรลุวัตถุประสงค์

การนำ หมายถึง การสั่งการให้มีการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการบริหาร มอบหมายอำนาจหน้าที่ การนิเทศ หนะงาน เลือกลงแนวทางวินิจฉัยความเหมาะสมสภาพการณ์ ติดต่อสื่อสารงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การสั่งการ การตัดสินใจ ภาวะผู้นำ เป้าหมายหลัก วัฒนธรรมในการทำงาน

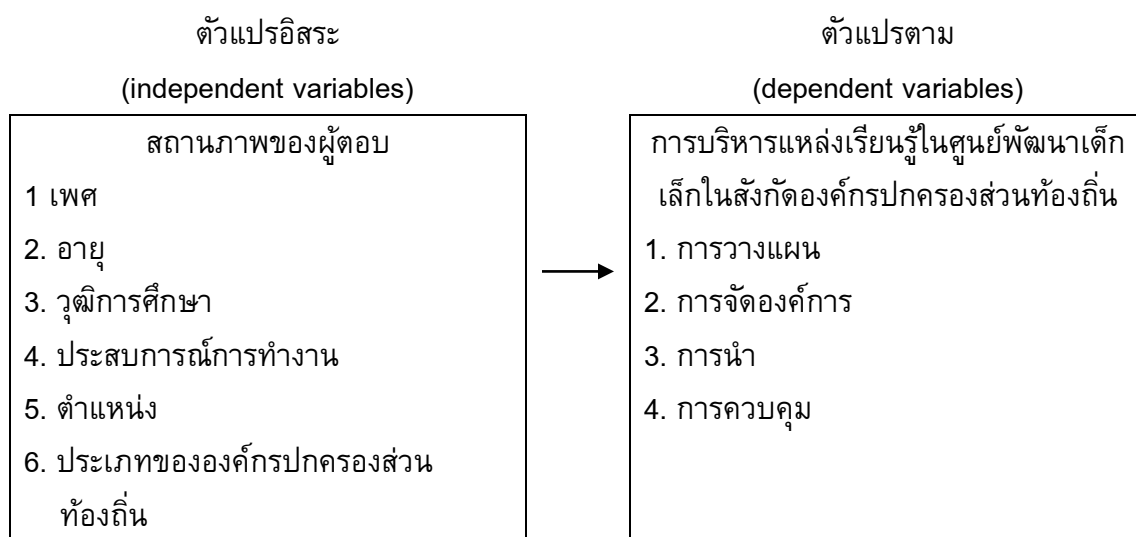
การควบคุม หมายถึง การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการตรวจสอบดูแลผลการปฏิบัติงานให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินงานอย่างมีระเบียบ ตามหน้าที่ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนร่วมในการบริหาร ตามหน้าที่ การดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ นำเอาวัตถุประสงค์มาเป็นข้อมูลการกำหนดขั้นตอน ปรับเปลี่ยนการดำเนินงานตามสถานการณ์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา รองผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง

ครู หมายถึง ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนำเอาแนวคิดหน้าที่ของการบริหารของ วิรัช สงวนวงศ์วาน (2550, หน้า 4) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น